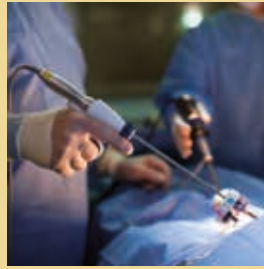

LFH
standpunkt

Innovasjon

LFH Leverandører
for helse-Norge
Bransjeorganisasjonen for helse- og velferdsteknologi

Innledning

Leverandører for helse-Norge (LFH) er bransjeorganisasjonen for helse- og velferdsteknologi i Norge. LFHs 123 medlemmer omsetter for omtrent 10 milliarder kroner i året, og sysselsetter i overkant av 4200 personer.

LFHs medlemmer bidrar årlig med nye innovasjoner til det norske helsevesenet som muliggjør bedre og mer kostnads-effektive måter å diagnostisere og behandle pasienter på. Innovasjonene tar form som nye og/eller forbedrede utgaver av eksisterende varer, tjenester, produksjonsprosesser, anvendelsesformer eller organisasjonsformer. LFHs medlems-bedrifter leverer innovasjoner, som i sum brukes i alle deler av pasientforløpet, fra tidlig diagnostisering, til behandling, rehabilitering og opptrening, og hjelpemidler til funksjons-hemmede.

LFH jobber daglig med å bedre rammene for faglig samhand-ling mellom leverandørene og helsesektoren. En viktig mål-setting i dette arbeidet er å legge til rette for at næringene som i dag leverer medisinsk utstyr, hjelpemidler, og andre komplementerende tjenester til helsetjenesten, stimuleres på en måte som bidrar til en bærekraftig helsetjeneste, ut-vikling, og næringsvirksomhet over tid.

Ved å jobbe systematisk med å øke graden av kunnskaps-delning og dialog mellom industrien og helsevesenet, ønsker LFH å være en bidragsyter til at de gode løsningene reali-seres på en samfunnsøkonomisk måte.

Gjennom kunnskapsdeling og dialog jobber LFH systematisk mot en utvikling der samhandlingen mellom leverandørene og helsevesenet i stadig økende grad baseres på gjensidig tillit og åpenhet. Gjennom åpenhet og tillit er det lettere å få oversikt over mulighetene som finnes og å bidra til å realisere de gode løsningene.

Definisjoner

Med innovasjon mener LFH: «En ny vare, en ny tjeneste, en ny produksjonsprosess, anvendelse eller organisasjonsform som er lansert i helsesektoren eller tatt i bruk i behandlings- og/eller forebyggingsøyemed som bidrar til å øke pasientens livskvalitet»

«Et overordnet mål for LFH er å legge til rette for at nye produkter og tjenester kommer til anvendelse, og bidrar til en samfunnsøkonomisk lønnsom utnyttelse av ressursene.»

LFH sitt engasjement innen innovasjon har en klar forankring i organisasjonens strategiplan der de følgende arbeidspunktene allerede er igangsatt:

- Bidra til etableringen av nasjonale og regionale møteplasser der utfordringer og muligheter kan presenteres side om side.
- Synliggjøre bestillerens behov, og legge til rette for behovsrelaterte anskaffelser, båret frem på bakgrunn av en økt bestillingskompetanse og synliggjort tilbud.
- Synliggjøre leverandørenes produktutvalg og legge til rette for nytenkning i anskaffelsesprosessen, samhandlingen mellom leverandørene, og metoden som benyttes for å sammenligne og evaluere medisinsk utstyr opp mot hverandre.
- Legge til rette for en positiv næringsutvikling gjennom økt bruk av innovasjoner i det norske helsevesenet. Spesielt med fokus på nytt behandlingsutstyr og nye metoder knyttet opp mot funksjonshemmede, og diagnostisering og behandling av eldre og personer som bærer på større livsstilssykdommer.
- Bidra i utformingen av et helhetlig finansieringssystem som gir rom for nasjonal produktutvikling gjennom forutsigbare og rettferdige rammer

Velferdsteknologisk utvikling

Bruk av omsorgsteknologi bidrar i dag til at den enkelte i stadig større grad kan leve et trygt, meningsfullt, og mest mulig selvstendig liv, på tross av krevende livsutfordringer, sosiale og helsemessige problemer, eller annen funksjonssvikt.

Omsorgsteknologi kan blant annet forlenge muligheten til å bo hjemme. Man kan få bedre oppfølging og behandling av kroniske sykdommer hjemmefra med kroppssensorer og nye kommunikasjonsmetoder. Rehabilitering kan skje hjemmefra, og man kan få nødvendig helsehjelp på reise. Sporingsteknologi kan gi pasienter med demens sikkerhet og frihet til å bevege seg utenfor hjemmet. Dessuten kan internett styrke eldre sine muligheter til å delta i samfunnet, og kommunisere med helsevesenet.

Medisinsk-teknologisk utvikling

I løpet av de senere årene har det skjedd en rivende utvikling, også på områdene helse- og velferdsteknologi. Nye behandlingsmuligheter har blitt tilgjengelig, og kvaliteten og pasientsikkerheten har blitt styrket. Muligheten for å behandle flere på lavere og mer effektive omsorgsnivåer har i økende grad blitt muliggjort ved hjelp av medisinsk teknologi. Det finnes i dag mer enn 500 000 ulike typer medisinsk utstyr som er CE- godkjent. Dette utstyret er i hovedsak delt mellom å ha diagnostiske og behandlingsmessige egenskaper og støttesystemer for helsepersonell, herunder også tjenester knyttet opp mot opplæring og drift av utstyret.

Ønsket og behovet for teknologiske gjennombrudd er fortsatt en sterk drivkraft i den medisinske utviklingen. Slike gjennombrudd kan endre forutsetningene for diagnostikk og behandling. Ny teknologi kan bidra til store helsegevinster, ikke bare for den enkelte pasient men også for samfunnet som sådan. Det store fallet i dødelighet for hjerte og karsykdommer kan blant annet tilskrives forbedringer i behandlingsteknologi og i legemidler. Den økte overlevelsen ved mange kreftformer skyldes også store forbedringer i behandlingsmetodene.

Ny teknologi har dessuten ført til effektivitetsgevinster ved at liggetid er gått ned, og at behandling gjøres på måter som gir mindre smerter og kortere sykeleie for pasientene. Dette er viktige framskritt.

En rekke sentrale, offentlige dokumenter peker på store utfordringer innen helse- og omsorgssektoren, både nå og i fremtiden. I tillegg til at det er behov for innovasjon for å bidra til løsninger. I St. meld nr. 7/ (2008-2009); «Et nyskapende og bærekraftig Norge» (Innovasjonsmeldingen), understrekes det at «i en så stor sektor vil innovasjon kunne medføre betydelige tjenesteforbedringer og store innsparinger.

Det overordnede ønsket fra LFHs side er å kunne legge til rette for at ny teknologi tas i bruk, og bidrar til bedre og mer effektiv pasientbehandling på en samfunnsøkonomisk lønnsom måte.

Kun gjennom tilegnelse og deling av kunnskap om kompetansen alle involverte besitter, og måten denne kan anvendes på, vil bli i stand til å jobbe mot en utvikling der løsningene som velges er til det beste for pasienten og samfunnet.

Det er i denne kontekst LFH ønsker å arbeide med innovasjon. En kontekst der dialog og kunnskapsdeling står sentralt, og der både nye teknologiske løsninger og tjenester og/eller forbedringer i eksisterende, kan ses på som innovasjon.

Definisjon: Innovasjon

Ordet innovasjon kommer opprinnelig fra det latinske ordet *innovare* som betyr å fornye eller lage noe nytt. I St.mld. Nr 7/ (2008-2009) «Innovasjonsmeldingen» legger regjeringen følgende brede definisjon av innovasjon til grunn:

«En ny vare, en ny tjeneste, en ny produksjonsprosess, anvendelse eller organisasjonsform som er lansert i markedet eller tatt i bruk i produksjonen for å skape økonomiske verdier»

Når begrepet innovasjon benyttes i LFH-sammenheng er det den følgende definisjonen som i hovedsak legges til grunn:

«En ny vare, en ny tjeneste, en ny produksjonsprosess, anvendelse eller organisasjonsform som er lansert i helsesektoren eller tatt i bruk i behandlings og/eller forebyggingsøyemed som bidrar til å øke pasientens livskvalitet»

Hva er en innovasjonsprosess?

Produktet av den gode idéen må lanseres i markedet eller tas i bruk i produksjon, slik at den tilfører et bestemt verdi-bidrag, før den kan omtales som en innovasjon. Men hva skjer før den nye idéen eventuelt blir til en innovasjon?

Gode idéer skaper nye muligheter, og innovasjonsprosessen kan ses som kjeden fra en mulighet er oppdaget til den blir en del av den nye virkeligheten. Prosessene som bidrar til nyskaping og nytenking er ulike i utforming og drives frem av ulike mekanismer.

De går gjerne under betegnelsen innovasjonsdrivere og kan grovt sett deles inn i tre kategorier:

1. Markedsdrevet (behovsdrevet) innovasjon: basert på behov identifisert i markedet, i samspill med kunder etc.
2. Kostnadsdrevet innovasjon – basert på behovet for å redusere kostnader i fremstillingen og leveranse av produkter og tjenester
3. FoU drevet innovasjon – basert på resultater skapt gjennom FoU-aktiviteter

LFH har en langsiktig målsetting om at samtlige innovasjonsdrivere gis nødvendig handlingsrom og gode rammebetingelser, slik at nye produkter og tjenester kommer til anvendelse og bidrar til bedre pasientbehandling og effektivitet på en samfunnsøkonomisk lønnsom måte.

Innfasing av innovasjoner i det norske markedet gjennom offentlige anskaffelser

Etterspørselen etter varer og tjenester til helsevesenet defineres i hovedsak av det offentlige helsevesenet, som den dominerende aktøren i markedet. Regjeringen er bevisst denne markedsdominansen, noe som kommer klart frem i Forskningsmeldingen fra 2007:

«Regjeringen ønsker å fremme innovasjon gjennom offentlige anskaffelser. Regjeringen viser i den forbindelse til pågående arbeid for leverandørutvikling og tiltak for kompetanseutvikling på kjøpersiden. Innovasjon bør i økende grad vektlegges på relevante områder i innkjøpsprosessen».

De regionale helseforetakene sin rapport om «Fremme av innovasjon og innovative løsninger i spesialisthelsetjenesten gjennom offentlige anskaffelser» definerer tre ulike måter en medisinsk-teknisk innovasjon i dag kan fases inn i det norske markedet på, gjennom offentlige anskaffelser:

1. Før-kommersielle anskaffelser
2. Innovative anskaffelser
3. Anskaffelser av innovative løsninger

Før-kommersielle anskaffelser kan skje hvor virksomheten har et uttrykt behov for en vare eller tjeneste, men hvor det ikke er noen kommersiell løsning tilgjengelig på markedet. Virksomhetens behov må være identifisert, tydeliggjort, og kommunisert til markedet for å stimulere leverandører (markedet) til relevant forskning og utvikling.

Innovative anskaffelser er der hvor eksisterende anskaffelsesprosesser- og strategier kan bli utviklet for å oppfordre og stimulere til nytenking og innovasjon hos eksisterende og nye leverandører. Innovative anskaffelser krever først og fremst at man er tidlig ute med å definere et behov, at man involverer de rette personene i behovsfasen, og at man i større grad beskriver *behov og funksjon* i stedet for detaljerte kravspesifikasjoner.

Anskaffelse av innovative løsninger brukes som benevnelse av de tilfeller hvor en offentlig oppdragsgiver gjør seg kjent med at et innovativt produkt (vare, tjeneste eller prosess) allerede eksisterer, og møter oppdragsgivers behov, men hvor dette produktet bare er adoptert av én eller et fåtall aktører (kunder).

LFHs medlemmer leverer i dag innovasjoner til det norske helsevesenet gjennom alle de tre ovennevnte anskaffelsesmodellene. Organisasjonen har en langsiktig målsetting om å legge til rette for en trygg og tillitsfull samhandling mellom leverandørene og helsevesenet, for å sikre at mulighetene som ligger i disse tre anskaffelsesmodellene utnyttes på en best mulig måte. En god og åpen samhandling er viktig i arbeidet med å stimulere til økt innovasjon, næringsutvikling, og bedre bruk av ressursene.

Mål for LFH:

– hvor er vi, hvor vil vi og hvordan skal vi komme dit?

Med utgangspunkt i arbeidspunktene nedfelt i organisasjonens strategiplan gis det i det følgende en oversikt over offentlige initierte innovasjonsprosjekter der LFH, i tråd med den overordnede strategien, er en delaktig aktør:

LFHs utgangspunkt for satsningen på innovasjon

Bruken av ny teknologi og nye metoder i helsevesenet gjør at sykdommer og tilstander som det før ikke var mulig å diagnostisere eller behandle, nå kan diagnostiseres og behandles enda tidligere i sykdomsforløpet, samt bedre enn før. I langt flere tilfeller enn før kan pasienten behandles effektivt, og på den måten vende raskere tilbake til samfunnet.

Alle teknologiske og prosessuelle fremskritt har til felles at de evner å løse problemer eller utfordringer som før virket uløselige. De representerte en ny måte å tenke på, en innovativ måte å løse et problem på. Gode prosedyrer for dialog og kunnskapsdeling er i denne konteksten avgjørende dersom målsettingen er å få presentert så mange løsninger og alternative bruksmåter av ressursene som mulig.

Et fokus på innovasjon, og prosessene som leder til disse, er derfor viktig og et satsningsområde for LFH. Vi ønsker å øke innovasjonstakten i det norske helsevesenet og vi ønsker å gjøre dette gjennom kunnskapsdeling og dialog.

Dagens kontekst – offentlig initierte innovasjonsprosjekter

Det har de siste årene vært flere pågående, offentlige initierte prosjekter, som har hatt tilrettelegging for innovasjon som en uttalt målsetning. LFH og LFHs medlemmer er i dag involvert i flere av prosjektene, som i det nedenstående eksemplifiserer det økende fokuset på dette området:

- Mini-HTA
- Leverandørutviklingsprosjektet
- Trepertssamarbeidet
- Helse Vest og kategoribaserte innkjøp

Mini-HTA, eller helseteknologivurderinger, er betegnelsen på en generell metode rettet mot å måle nytte og kostnader ved anskaffelser av medisinsk utstyr på et nasjonalt nivå. Mini-HTA er betegnelsen på en forenkling av metoden til bruk på sykehus i anskaffelsesøyemed. Metoden brukt på sykehus er tenkt utformet slik at den vil gjøre helsepersonell og innkjøpspersonell i stand til å gjøre strukturerte og etterprøvbare sammenligninger av flere typer medisinsk teknisk utstyr, og på den måten sikre en mest mulig effektiv bruk av ressursene.

LFH vil i det videre arbeidet legge vekt på å sørge for at dette metodiske rammeverket, i sin utforming, bidrar til å bygge ned innovasjonsbarrierene som i dag gjør seg gjeldende i markedet.

Leverandørutviklingsprosjektet er et pilotprosjekt som ledes av NHO i samarbeid med KS, Oslo Kommune og Innovasjon Norge. Prosjektet har som målsetting å øke graden av dialog og kunnskapsdeling mellom bestiller og tilbyder av medisinsk utstyr og tjenester, før, under, og etter en anskaffelse. LFH og organisasjonens medlemmer har deltatt i flere av disse prosjektene.

LFH vil i det videre arbeidet legge vekt på en ytterligere styrking av dialogen mellom leverandør og bestiller gjennom å være en fasilitator, også i fremtidige piloter i Leverandørutviklingsprosjektet.

Trepartssamarbeidet ble etablert som en følge av den samhandlingsavtale LFH, LMI og de regionale helseforetakene har inngått. Samarbeidet har som oppgave å sikre åpenhet og tillit i samhandlingen mellom ansatte i helseforetak og leverandører, og at denne skjer på en etisk forsvarlig måte. Foreløpig har Trepartssamarbeid vært etablert med HSØ. Dette samarbeidet skal også bidra til å legge til rette for faglig og innovativt samarbeid.

Det er et mål for LFH at samarbeidsavtalene med de regionale helseforetakene er fullt integrert hos alle helseforetak i løpet av 2012. Videre at det er en felles forståelse for hva avtalene innebærer i praksis, i forhold til samhandlingen mellom ansatte i helseforetak og leverandørene. LFH vil også bidra til at det identifiseres kontaktpersoner både i de enkelte helseforetak og på regionalt nivå.

Helse Vest og kategoribaserte innkjøp. Kategoribaserte innkjøp er et pilotprosjekt initiert av Helse-Vest. Prosjektet har som målsetting å øke graden av dialog og kunnskapsdeling mellom helsepersonell og innkjøpspersonell i helse-regionen.

LFH vil i det videre arbeidet legge vekt på å identifisere konkret hvordan denne nye innkjøpsformen kan bidra til å øke innovasjonstakten, og sikre at flere produkter tas med i betraktningen når innkjøp foretas. Et viktig aspekt i den sammenheng er hvordan dialogen mellom bestiller og leverandør kan styrkes og tilrettelegges.

Et gjennomgangstema i alle prosjektene det her refereres til er aktørenes behov for i felleskap å komme fram til gode måter å legge til rette for innovasjon på. Enten gjennom strukturerte dialoger eller kunnskapsoppsummeringer som alle involverte parter kan enes om strukturen på, og nytten av.

LFH er i dag i dialog med samtlige berørte parter i organisasjonens arbeid med å tilrettelegge for innovasjon i offentlige anskaffelser.

Sammendrag

LFH er i dag delaktig i flere offentlig igangsatte programmer rettet inn mot å tilrettelegge for innovasjon i helsesektoren. Det er i tillegg et pågående arbeid innad i organisasjonen for å kartlegge medlemmenes innovasjonstakt.

Definisjonen av innovasjon som legges til grunn er den meste brukte blant LFHs interessenter. Den er også den definisjonen som best speiler heterogeniteten i produktpennet som LFHs medlemmer representerer.

Det signaliseres gjennomgående at den overordnede målsettingen for LFH burde være å legge til rette for at nye produkter og tjenester kommer til anvendelse og bidrar til en samfunnsøkonomisk lønnsom utnyttelse av ressursene på offentlig og privat side. Den dominerende tilnærmingen til dette er gjennom muligheten som defineres i anskaffelser og anbud. Dette burde ikke være til hindring for at organisasjonen definerer klare målsettinger for hvordan godt faglig samarbeid, på tvers av foretak og medlemsbedrifter, kan

bidra til nye nødvendige innovative løsninger. Det er på lang sikt en utfordring for organisasjonen å frigjøre seg fra rammene som legges av anbudssystemet i forhold til å tenke helhetlig rundt hvordan leverandørindustrien kan være en bidragsyter til å løse de store helsemessige samfunnsproblemene.

Videre arbeid

LFH jobber allerede langs flere av aksene som trekkes opp i anbefalingene i rapporten fra de regionale helseforetakene om innovasjon i helsesektoren. En utfordring i tiden fremover vil være å være konkrete nok i vårt arbeid med å operasjonalisere disse anbefalingene, slik at vi når vårt langsiktige mål:

«Et overordnet mål for LFH, knyttet til innovasjon, vil alltid være å legge til rette for at nye produkter og tjenester kommer til anvendelse og bidrar til en samfunnsøkonomisk lønnsom utnyttelse av ressursene.»

FORSKNINGSPARKEN
Gautadalléen 21
NO-0349 Oslo
Telefon +47 23 16 89 20
Mail: lfh@lfh.no
www.lfh.no